

Jan Kielan

Organizacja Partyjna przy Izbie Adwokackiej w Łodzi

Palestra 18/11(203), 19-23

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Organizacja Partyjna przy Izbie Adwokackiej w Łodzi

Pisząc historię Podstawowej Organizacji Partyjnej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej przy Izbie Adwokackiej w Łodzi, trzeba na wstępie podkreślić pewne *principia*, które oświeślały drogę naszej POP w jej pracy, działalności i polityce. Środki, które były stosowane, zależały od sytuacji, w jakiej się znajdowała adwokatura, ale ogólne wskazania naszej Partii pozostawały zawsze busolą wskazującą właściwy kierunek.

Życie POP nie było wolne od tych błędów, które w pewnym okresie zaciążyły nad sytuacją ogólną. Faktem jest jednak bezspornym i wymagającym tu podkreślenia, że dzięki stosowaniu w życiu praktycznym zasad marksizmu-leninizmu, dzięki porządkowaniu naszego życia zgodnie z leninowskimi normami życia partyjnego, dzięki ludziom, którzy wcielali w życie te idee i zasady, mogliśmy uwolnić się od tych błędów i stworzyć podstawy do prawidłowego ułożenia stosunków między organizacją a samorządem, między bezpartyjnymi a członkami Partii.

W dniu 12 marca 1946 r. utworzone zostało Koło Adwokatów PPR. Stało się to na zebraniu organizacyjnym w gabinecie ówczesnego prezesa Sądu Okręgowego, tow. Cieśluka. Koło to zostało wydzielone z Koła Sądowników PPR i zostało zarejestrowane przy Komitecie Wojewódzkim PPR. Jednocześnie istniało też Koło Adwokatów PPS.

W dniu 23 grudnia 1948 r. odbyło się pierwsze — po zjednoczeniu ruchu robotniczego i powstaniu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej — zebranie Koła Adwokatów PZPR. Liczyło ono wówczas 25 członków. Przewodniczył zebraniu adwokat prof. dr Józef Litwin. Z uczestników tego zebrania pozostał w naszej organizacji do dziś tow. Klemens Ajzner. Pozostali bądź już nie żyją, bądź wyjechali, bądź też nie ma już ich wśród adwokatów.

Obok wszystkich ujemnych ocen, jakie można wiązać z tym okresem, a o czym będę jeszcze pisał niżej, Organizacja Partyjna była tym ogniwem, które na gruncie adwokatury przeszczepiało idee nowego ustroju społeczno-politycznego. Znalazło to swój wyraz m.in. w okresie, kiedy przygotowywano nowe prawo o ustroju adwokatury i zorganizowano w roku 1949 Izbę Adwokacką w Łodzi, uniezależniając okręg łódzki od Izby warszawskiej i usamodzielniając go w ten sposób.

Organizacja partyjna na zebraniu w dniu 26 czerwca 1949 r. postulowała: „W naszym ustroju społecznym wykonywanie zawodu adwokackiego staje się funkcją społeczną, i ta zasadnicza zmiana musi znaleźć swój wyraz zarówno w zespołowej formie wykonywania zawodu jak i w zmianie w stosunku do klienta oraz stylu i sposobu pracy, aby adwokatura mogła wykonać swoje zasadnicze obowiązki i stać się prawdziwym stróżem prawa i współczynnikiem wymiaru sprawiedliwości w Państwie Demokracji Ludowej.

Włączenie się do ogólnego nurtu zmian społecznych i ustrojowych, zrozumienie tych zmian, podniesienie świadomości społecznej i poziomu moralnego prowadzi do tego, że najszersze rzesze adwokatów kroczyć będą z całym światem pracy i klasą robotniczą na czele na drodze budowy ustroju socjalistycznego.

Na drodze tej oprócz towarzyszy-adwokatów znaleźć się musi cały ogół bezpartyjnych adwokatów tych, którzy świadomi zachodzących zmian, uczciwie i z przekonaniem do tych zmian się ustosunkują. Dając się zauważyć przełamanie biernego stanowiska, zajmowanego do tej pory przez pewne odłamy naszej inteligencji, pozwala przypuszczać, że szeroki ogół adwokatów będzie się mógł dostosować do warunków, jakie wprowadzi nowe prawo o ustroju adwokatury”.

Zachowałem w pełni słownictwo i styl tamtych czasów jako dokument epoki. Był to okres poprzedzający wprowadzenie nowych, zespolonych form wykonywania zawodu. Dziś — to forma sama przez się zrozumiała, wówczas — walczyła o prawo obywatelstwa.

Trzeba zauważyć, że pewna część ludzi tego okresu należała do innej generacji, często innego kręgu kulturowego, co niewątpliwie ciążyło na ich postępowaniu. To także nie mogło nie mieć ujemnego wpływu na pracę organizacji i jej autorytet. Z krytyczną oceną środowiska spotkał się w szczególności okres, kiedy dziekanem Rady Adwokackiej w Łodzi był Kazimierz Popecki. Był to początek lat pięćdziesiątych.

Nasza organizacja partyjna znalazła jednak w sobie dość sił, aby uwolnić się od tego nalotu przeszłości. W tych bowiem latach przychodzi do organizacji nowi ludzie, przychodzi młodzież na aplikację, przychodzą wychowankowie uniwersytetów Polski Ludowej. Organizacja otrzymuje zastrzyk świeżej krwi. W latach 1951 i 1952 w naszej organizacji znaleźli się m.in. tow. tow. Zygmunt Ostrowski, Stanisław Szczepański, Stefan Majsterek, Kazimierz Urbański.

Nadchodzi znamieny rok 1953. Wielomiesięczna dyskusja w organizacji partyjnej osiąga swój zenit na zebraniu POP 23 czerwca 1953 roku. Organizacja w krytycznej i samokrytycznej dyskusji dokonuje oceny sytuacji w adwokaturze. Zwalnia z funkcji I sekretarza K. Popeckiego i wybiera nową egzekutywę w składzie: I sekretarz — tow. Stanisław Szczepański i II sekretarz — tow. Stefan Majsterek.

Zebranie POP podejmuje jednocześnie uchwałę, która ma być kamieniem węgielnym nowych stosunków w adwokaturze. W uchwale tej czytamy m.in. „(...) uchwalamy: podnieść na wyższy poziom styl pracy partyjnej organizacji oraz egzekutywy przez pełne uaktywnienie wszystkich członków POP (...) pogłębić styl pracy wewnątrzpartyjnej przez wzmocnienie jedności członków organizacji i bezkompromisowe stosowanie krytyki i samokrytyki rewolucyjnej czynności i demokracji wewnątrzpartyjnej, otoczyć troskliwą opieką młode kadry partyjne, nasycić pracę zespołów adwokackich nową treścią ideologiczną, wytworzenie właściwego stosunku członków uspołecznionej adwokatury”.

W życiu adwokatury tego okresu rok 1953 był rokiem „odwilży”, zapoczątkowującej nowy okres, okres walki o samorząd adwokacki.

Przede wszystkim więc POP krytycznie ustosunkowała się do przeszłości. Oczyszczała się z obcych elementów. Jednocześnie przyjęto do Partii nowych członków. W ciągu kilku miesięcy drugiej połowy 1953 r. liczebność organizacji wzrosła z 20 do 30 członków.

POP zajęła się — dalej — naprawieniem krzywd kolegów, którzy ucierpieli na skutek działalności poprzedniej Rady Adwokackiej. Nastąpiła weryfikacja niesłusznych opinii adwokatów, przywrócenie prawa wykonywania zawodu kolegom, których tego prawa poprzednio pozbawiono.

Odbyła się seria zebrań otwartych POP, których celem było nawiązanie łączności z kolegami-adwokatami, odbudowa zaufania do organizacji.

Śladem tych pierwszych kroków poszła aktywizacja środowiska adwokackiego w pracach społecznych, że wspomnę tu choćby udział w modnej wówczas akcji tzw. łączności miasta ze wsią. Na apel Partii zorganizowana została w ciągu kilku dni ekipa łączności miasta ze wsią.

Niezmierne ważną cechą tego okresu była aktywność w szeregach organizacji partyjnej kolegów-aplikantów adwokackich. W całej Izbie zaprojektowano np. na rok 1954 etaty dla 50 aplikantów, co także wskazuje na kierunek rozwoju Izby.

Nową drogę adwokaturze wskazały także uchwały II Zjazdu PZPR, który m. in. na porządku dziennym postawił kwestię umocnienia praworządności w Państwie Ludowym.

W atmosferze odnowy naszego życia odbywa się krajowa narada dziekanów i pierwszych sekretarzy POP w Naczelnej Radzie Adwokackiej, poświęcona przywróceniu adwokaturze samorządu.

Na tle sytuacji międzynarodowej i wewnętrznej, jaka się wytworzyła po XX Zjeździe KPZR i III Plenum naszej Partii, dochodzi w dniu 6 maja 1956 roku do pierwszego walnego zgromadzenia Izby i wyboru nowej Rady Adwokackiej.

W okresie przygotowania do tych pierwszych wyborów pracami egzekutywy kierował tow. Stefan Majsterek, który został wybrany do tej Rady, a II sekretarzem w tych latach był tow. Kazimierz Urbański.

POP w gorących dniach przed pierwszymi wyborami do Rady Adwokackiej starała się zapewnić w nich jak najbardziej demokratyczne warunki. W powołanym Komitecie Frontu Narodowego zapewniono udział — obok członków Partii — kolegom z innych stronnictw i bezpartyjnym. Zgłaszane kandydatury były dyskutowane na otwartych zebraniach POP. Opracowana została platforma wyborcza Frontu Narodowego wraz z listą kandydatów.

VIII Plenum KC PZPR (październik 1956 r.) zamknęło omówiony tu okres w życiu Narodu, a jednocześnie było ono określonym etapem w rozwoju instytucji samorządowych adwokatury.

Po roku 1956 przez całe następne 10-lecie nasza organizacja partyjna pracowała nad rozwojem własnych szeregów, nad ugruntowaniem jej autorytetu. Mając własne, bogate doświadczenia, dzieliła się nimi z innymi organizacjami w kraju.

Charakterystycznym elementem tego okresu była uchwalona rezolucja naszej POP, rozesłana do wszystkich podstawowych organizacji przy radach adwokackich na terenie kraju. Datowana dniem 27 listopada 1956 roku głosi m. in.: „ (...) wykonanie zadań postawionych przed Narodem przez VIII Plenum wymaga w naszej sytuacji geopolitycznej i obecnej sytuacji międzynarodowej rzeczywistej jedności Narodu zespolonego wokół kierownictwa Partii (...). Chcemy, aby przodownictwo Partii było nie sloganem propagandowym, ale odpowiadało realnemu

przodownictwu członków partii w żarliwości ideowej, rozumie politycznym, mówieniu w pracy zawodowej i społecznej (...) rozumiemy, że nasza organizacja partyjna nigdy w pełni tego przodownictwa nie zrealizowała, doświadczając wszystkich ujemnych zjawisk minionego okresu (...) istotnym warunkiem wykonania zamierzeń będzie konsekwentne oczyszczenie naszych szeregów z elementów przypadkowych i przeciwstawiających się nowej, generalnej linii Partii". Rezolucja ta wysunęła m.in. żądanie powołania sądownictwa administracyjnego i przystąpienia do kodyfikacji prawa, opartej na niemechanistycznych recepcjach (jak to wówczas określono).

W latach sześćdziesiątych kierowali egzekutywą jako jej pierwsi sekretarze: Kazimierz Urbański, Zygmunt Ostrowski, Mieczysław Błochowicz i Andrzej Jaklicz.

Organizacja partyjna w tym okresie poświęciła wiele pracy i wysiłków na kształtowanie adwokata typu socjalistycznego. Chodziło o likwidację — jak to wówczas określano na zebraniach partyjnych — „swoistego wyobcowania adwokatury społeczno-zawodowego, w szczególności pewnych jej kół, i integrowanie adwokatury trwale z socjalistycznym modelem wymiaru sprawiedliwości”.

Organizacja brała żywy udział w życiu środowiska adwokackiego, starała się wypracować najlepsze sposoby aktywizacji adwokatury dla podniesienia rangi i znaczenia zawodu adwokata w Polsce Ludowej.

POP inicjowała wiele prac w celu stworzenia z zespołów adwokackich prawdziwych kolektywów, które by były najlepszą formą wykonywania zawodu. Organizacja wypowiedziała się na rzecz zespołu jako najwłaściwszej formy wykonywania zawodu i w związku z tym widziała istnienie niepotrzebnej dwutorowości w instytucji społecznych biur pomocy prawnych, przewidzianych w ustawie o ustroju adwokatury z 19. XII. 1963 r.

W kolejnych uchwałach POP opowiadała się za umocnieniem samorządu w adwokaturze i brała żywy udział w jego pracach. Zarówno w pracach Rady Adwokackiej jak i komisji brali udział członkowie Partii.

Od 26 stycznia 1968 r. I sekretarzem POP wybrany został adw. dr Eugeniusz Sindlewski, który pracami egzekutywy i POP kierował aż do wyboru go na dziekana Izby po walnym zgromadzeniu delegatów w dniu 1 kwietnia 1973 r. Po tow. Sindlewskim I sekretarzem został adw. Jan Kielan, który dotychczas był II sekretarzem.

Na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych organizacja postawiła sobie nowe zadania, wynikające z ogólnej sytuacji. W adwokaturze wykrył się bowiem zasadniczy i postępowy nurt głoszący, że zawód adwokata jest zawodem politycznym. POP walczyła o wysoką aktywność adwokatów w życiu społecznym. Było to wynikiem poważnej pracy ideowo-politycznej i naszej POP w okresie przed i po VI Zjeździe Partii we wrześniu 1971 r. Zebrania otwarte POP stawały się w coraz większym zakresie forum, gdzie powstawały zasadnicze koncepcje rozwoju adwokatury łódzkiej. Narada aktywu społeczno-politycznego Izby, w której wziął udział także szeroki aktyw bezpartyjny, wypracowała nowe pojęcie adwokata także zaangażowanego. Bardziej częste stawały się wspólne posiedzenia prezydium Rady Adwokackiej i egzekutywy POP.

POP postawiła bardzo wysokie wymagania członkom Partii. Referaty na zebraniach sprawozdawczych POP wyznaczały drogi, którymi miała kroczyć organizacja partyjna i Izba Łódzka.

Organizacja partyjna po wielu latach uporczywej pracy uzyskała w końcu ten autorytet w środowisku, który jest konieczny dla harmonijnej współpracy członków partii z ogółem kolegów Izby. Uzyskała też uznanie dla środowiska, o czym może świadczyć przyjęcie kierownictwa Rady Adwokackiej i sekretarza POP przez I sekretarza Komitetu Łódzkiego PZPR, jak również spotkania na zebraniach otwartych POP z sekretarzami KŁ PZPR.

Podstawowe zadania, jakie postawiła POP, znalazły swój wyraz m.in. w uchwale zebrania POP z dnia 27 października 1972 r., będącego ostatnim zebraniem sprawozdawczo-wyborczym przed walnym zgromadzeniem delegatów w kwietniu 1973 r. Uchwała ta nawiązuje do zmian w życiu Partii i Narodu, które nastąpiły w grudniu 1970 r. „Zebranie sprawozdawczo-wyborcze odbywa się w sytuacji intensywnych działań Partii i całego społeczeństwa — głosi uchwała — nad realizacją programu dynamicznego rozwoju gospodarczego i społecznego uchwalonego na VI Zjeździe PZPR (...). Organizacja nasza widzi potrzebę zintensyfikowania działań w środowisku adwokackim w kierunku maksymalnego zrealizowania uchwał Biura Politycznego na odcinku: podnoszenia świadomości prawnej i kultury prawnej społeczeństwa, nasilenia oddziaływania ideologicznego, kształtowania właściwych form wykonywania zawodu, doskonalenia zawodowego, podnoszenia na wyższy poziom form działania wszystkich ogniw samorządu. Działania te powinny zmierzać do zapewnienia wysokiego poziomu usług na rzecz społeczeństwa i tym samym podnoszenia autorytetu prawa”.

Pierwsze zebranie POP po wyborach nowej Rady Adwokackiej, odbyte 4 maja 1973 r., sformułowało następująco zadania przed organizacją:

1. cementowanie jedności organizacji partyjnej wokół nowej Rady,
2. zapewnienie wysokiej aktywności członków partii i bezpartyjnych w organach samorządu adwokackiego,
3. integrowanie całego środowiska adwokackiego wokół idei kierowniczej roli partii i traktowanie tej idei jako roli służebnej wobec najszybszych rzesz adwokatów.

Nasza POP, mając w swoim dorobku te dobre doświadczenia i nie zapominając zarazem o złych momentach, pragnie w dalszej swej działalności kierować się następującym naczelnym hasłem, które ją, jako ogniwo Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, w pełni obowiązuje: uczynić wszystko dla środowiska, w którym pracuje, nie szczędzić sił dla dobra społeczeństwa i narodu.